

10.4. Gramatiko de Ido

Alfabeto: a, b, c, ch [ĉ], d, e, f, g, h, i, j[j], k, l, m, n, o, p, q, r, s, sh[ŝ], t, u, v, w [ŭ], x, y [j], z.

Akcento estas plej ofte sur la antaŭlasta silabo, ĉe infinitivo sur la lasta, **i** kaj **u** antaŭ vokalo en plursilabaj radikoj ne estas akcentitaj: familio, Germania, historio, statuo, sed ja en unusilabaj: **dio**, **shuo**. Infinitivo havas akcenton sur la lasta silabo.

Artikolo estas nur difina por ĉiuj genroj kaj nombroj, **la**, kun elizio antaŭ vokalo (l' aganto), kun prepozicio **de** ĝi formas **del**, kun prepozicio **di** **dil**, kun prepozicio **da** **dal**, kun prepozicioj **a** kaj **ad** **al**. Se ne uzeblas la substantiva pluralo je **-i** (ekz. ĉe propraj nomoj), anstataŭe staras artikolo **le**.

Substantivoj finiĝas plej ofte je **-o** (sioro, revuo, domo), sed ili povas havi ankaŭ naturan finaĵon, ekz. in-genran **-a** (stranjera, Italia), aŭ konsonanton (mark, ukaz). Pluralo finiĝas je **-i**: siori, revui, domi. Objekta kazo havas finaĵon **-n**, se ĝi ne staras malantaŭ subjekto: La krokodilo (subj.) devoras la tigro. La tigr**on** (obj.) devoras la krokodilo. Finaĵo **-o** povas elizii kun apostrofo: la dom', la sior'. Personaj nomoj ne estas tradukataj, geografiaj nomoj adaptiĝas al la Ido-ortografio, sed ne ŝanĝiĝas.

Adjektivoj finiĝas je **-a** en singularo kaj pluralo, elizio estas sen apostrofo: nacional, bon. Se la adjektiva pluralo devas esti markita, oni uzas artikolon **le**: Donez a me la flori, ne le reda, ma le blanka. *Komparado*: tam bon kam.. plu/min bon... maxim/minim bon, absoluta superlativo tre bon, absolute bon k. s.

Personaj pronomoj: me, tu/vu, lu, il(u), el(u), ol(u), ni, vi, ili, eli, oli. Pronomoj indikantaj aĵojn, kies genro ne konatas aŭ ne gravas, havas en la 3-a sg. formon **lu**, en la 3-a pl. **li**. Ĉiu frazo devas havi subjekton, eĉ formalan, pronoman.

Posedaj pronomoj formiĝas el la personaj per finaĵo-**a**: mea, tua...

Aliaj pronomoj: nedifina **on**, refleksiva **su**, demonstrativo proksimeca **co/ca**, demonstrativo malproksimeca **to/ta**, relativa **qua** (sg.), **qui** (pl.), **quo** (por aĵoj).

Por la korelativa sistemo, Ido adoptas latinajn radikojn:

<i>Qua</i> (kiu)	<i>Ta</i> (tiu)	<i>Ulu/ula</i> (iu)	<i>Omnu/omna</i> (ĉiu)	<i>Nulu/nula</i> (neniu)
<i>Quo</i> (kio)	<i>To</i> (tio)	<i>Ulo</i> (io)	<i>Omno</i> (ĉio)	<i>Nulo</i> (nenio)
<i>Quala</i> (kia)	<i>Tala</i> (tia)	<i>Ulspeca</i> (ia)	<i>Omnaspeca</i> (ĉia)	<i>Nulspeca</i> (nenia)
<i>Pro quo</i> (kial)	<i>Konseque</i> (tial)	<i>Ulakauze</i> (ial)	<i>Omnakauze</i> (ĉial)	<i>Nulakauze</i> (nenial)
<i>Kande</i> (kiam)	<i>Lore</i> (tiam)	<i>Ulatempe</i> (iam)	<i>Sempre</i> (ĉiam)	<i>Nultempe</i> (neniam)
<i>Ube</i> (kie)	<i>Ibe</i> (tie)	<i>Ulube/ulloke</i> (ie)	<i>Omnube/omnaloke</i> (ĉie)	<i>Nulube/nulloke</i> (nenie)
<i>Quale</i> (kiel)	<i>Tale</i> (tiel)	<i>Ule</i> (iel)	<i>Omne</i> (ĉiel)	<i>Nule</i> (neniel)
<i>Di quo</i> (kies)	<i>Di to</i> (ties)	<i>Di ulu</i> (ies)	<i>Di omnu</i> (ĉies)	<i>Di nulu</i> (nenies)
<i>Quanta</i> (kiom)	<i>Tanta</i> (tiom)	<i>Ulua/ula</i> (iu)	<i>Omnu/omna</i> (ĉiu)	<i>Nulu/nula</i> (neniu)